

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 30. 3. 2022
KOM (2022) 141 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Strategie EU pro udržitelné a oběhové textilní výrobky

1. Úvod

Textilní výrobky jsou součástí každodenního života každého z nás. Používají se jako oděvy, bytový textil či součást nábytku, ale také ve zdravotnických a ochranných prostředcích, budovách, vozidlech a jiných výrobcích. Textilie zajišťují funkčnost a výkon výrobků, ale jsou také vybírány pro estetické účely a pohodlí.

Výroba a spotřeba textilních výrobků stále roste, stejně jako jejich dopady na klima, spotřebu vody a energie, a na životní prostředí. Celosvětová výroba textilu se v letech 2000 až 2015¹ téměř zdvojnásobila a očekává se, že spotřeba oděvů a obuvi vzroste do roku 2030 o 63 %, ze současných 62 milionů tun na 102 milionů tun v roce 2030². V EU spotřeba textilních výrobků, z nichž se většina dováží, nyní představuje v průměru čtvrtý nejvyšší negativní dopad na životní prostředí a na změnu klimatu a třetí nejvyšší na využívání vody a půdy z hlediska globálního životního cyklu³. V EU se ročně vyhodí přibližně 5,8 milionu tun textilu, asi 11 kg na osobu⁴, a každou vteřinu se někde na světě uloží na skládku nebo spálí jeden plný nákladní vůz textilu⁵.

Jelikož největší podíl spotřeby textilu v EU tvoří oděvy (81 %)⁶, patří trendy nošení oděvů stále kratší dobu před jejich vyhozením k nejméně udržitelným vzorcům nadprodukce a nadměrné spotřeby. Tyto trendy jsou známé jako rychlá móda a lákají spotřebitele, aby si neustále kupovali oblečení horší kvality a za nižší ceny, vyrobené rychle v reakci na nejnovější trendy. Přestože v letech 1996 až 2018 ceny oděvů v EU klesly o více než 30 % v poměru k inflaci⁷, průměrné výdaje domácností na oblečení se zvýšily⁸, což naznačuje, že takové neudržitelné vzorce neumožňují občanům plně využívat příležitosti k úsporám nákladů. Rostoucí poptávka po textilu navíc podporuje neefektivní využívání neobnovitelných zdrojů, včetně výroby syntetických vláken z fosilních paliv.

Tyto negativní dopady vycházejí z lineárního modelu, který se vyznačuje nízkou mírou použití, opětovného použití a oprav textilních výrobků a recyklace vláken (fibre-to-fibre) a u kterého při navrhování a výrobě oděvů nejsou často prioritami kvalita, životnost a recyklovatelnost. Uvolňování mikroplastů ze syntetických textilií a obuvi během všech fází jejich životního cyklu dále zvyšuje dopady odvětví na životní prostředí.

Složitý a různorodý globální textilní hodnotový řetězec také čelí sociálním výzvám, zčásti vyvolaným tlakem na minimalizaci výrobních nákladů za účelem uspokojení poptávky spotřebitelů po cenově dostupných produktech. Vážným zdrojem znepokojení v oděvním průmyslu je dětská práce. Vzhledem k tomu, že ženy tvoří většinu nízkopříjmové a nekvalifikované textilní pracovní síly⁹, má zlepšení udržitelnosti dodavatelského řetězce také důležitý rozměr genderové rovnosti. Zvýšenou pozorností věnovanou sociální a

¹ Nadace Ellen MacArthurové (EMF) (2017) Nová ekonomika textilu: redesign budoucnosti módy (Ellen MacArthur Foundation (EMF) (2017) [A New Textiles Economy: Redesigning fashion's future](#)).

² Evropská agentura pro životní prostředí (EEA) (2019) Textil a životní prostředí v oběhovém hospodářství ((EEA) (2019) Textiles and the environment in a circular economy).

³ EEA (2022) Textil a životní prostředí: role designu v evropském oběhovém hospodářství (EEA (2022) Textiles and the environment: the role of design in Europe's circular economy).

⁴ EEA (2019) Textil a životní prostředí v oběhovém hospodářství (EEA (2019) Textiles and the environment in a circular economy).

⁵ EMF Nová ekonomika textilu: redesign budoucnosti módy (EMF [A New Textiles Economy: Redesigning fashion's future](#)).

⁶ JRC (2021) Perspektivy oběhového hospodářství v textilním odvětví EU (JRC (2021) Circular economy perspectives in the EU Textile sector).

⁷ EEA (2022) Textil a životní prostředí: role designu v evropském oběhovém hospodářství (EEA (2022) Textiles and the environment: the role of design in Europe's circular economy).

⁸ Výdaje domácností na oděvy a bytový textil vzrostly v letech 2000 až 2018 reálně o 14 % , respektive 17 % , JRC (2021) Perspektivy oběhového hospodářství v textilním odvětví EU, s. 27

⁹ MOP (2016) Jak lepší práce zlepšuje životy pracovníků v oděvnictví a zvyšuje konkurenceschopnost továren (ILO (2016) How Better Work is improving garment workers' lives and boosting factory competitiveness).

environmentální udržitelnosti se EU snaží posílit globální hodnotové řetězce, a přispět tak k dosažení Cílů udržitelného rozvoje po celém světě.

V EU je textilní a oděvní průmysl ekonomicky významný a může hrát důležitou roli v oběhovém hospodářství. Zahrnuje více než 160 000 společností a zaměstnává 1,5 milionu lidí, což v roce 2019 představovalo obrat ve výši 162 miliard eur¹⁰. Pandemie covidu-19 sektor negativně ovlivnila. V roce 2020 se obrat z prodeje textilu v EU oproti roku 2019 snížil o 9,2 % a z prodeje oděvů o 18,1 %¹¹. Během pandemie zároveň textilní ekosystém prokázal určitou vynalézavost a nápaditost, neboť dokázal v rekordním čase přenastavit výrobní linky a dodat roušky a další ochranné prostředky, které byly velmi potřebné, ale nebyly k dispozici v dostatečném množství.

Nevyprovokovaná a neopodstatněná ruská vojenská agrese proti Ukrajině a její důsledky v podobě zvýšení cen energií, zabezpečení dodávek surovin a dopadů na vývozní části textilního ekosystému je další připomínkou zranitelnosti globálních dodavatelských řetězců.

Textilní ekosystém EU se musí vzpamatovat ze sledu náhlých poklesů poptávky, narušení hodnotových řetězců a zvyšování cen v posledních dvou letech, které pro firmy představovaly velké výzvy jak v jejich každodenním fungování, tak v jejich dlouhodobém přežití, a musí odolat nejen tvrdé globální konkurenci, ale i budoucím otřesům. Textilní ekosystém tvořený především malými a středními podniky (MSP) potřebuje posílit svou odolnost, zejména pokud jde o dodávky energie a surovin; proniknout na nové trhy a získat udržitelnější produkty; a zvýšit svou atraktivitu pro talentovanou a kvalifikovanou pracovní sílu. Evropa vždy byla domovem inovativních značek, kreativity, know-how a kvalitních textilních výrobků, a měla by jím zůstat i nadále.

Tyto výzvy a příležitosti vyžadují systematictější řešení v souladu s ambicemi Evropské zelené dohody zajistit růst postavený na udržitelnosti, klimatické neutralitě, energetické a zdrojové efektivitě a ohleduplnosti k přírodě, a na čistém a oběhovém hospodářství. Podle Akčního plánu pro oběhové hospodářství do roku 2020¹² a aktualizované Průmyslové strategie EU na rok 2021¹³ jsou textilie klíčovým produktovým hodnotovým řetězcem s naléhavou potřebou a silným potenciálem transformace na udržitelnou a oběhovou výrobu, spotřebu a obchodní modely. Podniky, spotřebitelé i veřejné orgány v EU se již zaměřují na zvýšení udržitelnosti a oběhovosti tohoto odvětví. Transformace je však pomalá a ekologická a klimatická stopa tohoto odvětví nadále zůstává vysoká.

Když bude EU vycházet z již dosažených výsledků, může se na základě zajištění ekologické a digitální transformace, řešení sociálních problémů a zajištění souladu s požadavky udržitelnosti stát světovým průkopníkem v udržitelných a oběhových textilních hodnotových řetězcích, nových technologických řešeních a inovativních obchodních modelech. Díky tomu by bylo možné snížit ekologickou stopu textilií během jejich životního cyklu, zvýšit odolnost a konkurenceschopnost odvětví, zlepšit pracovní podmínky podle mezinárodních pracovních norem a zajistit, aby hodnota textilních výrobků zůstala v ekonomice zachována co nejdéle, čímž by se snížila závislost na panenských surovinách.

¹⁰ Euratex (2020) Klíčová fakta a čísla (Euratex (2020) Key Facts and Figures).

¹¹ <https://ec.europa.eu/eurostat>

¹² KOM(2020) 98 v konečném znění.

¹³ KOM(2021) 350 v konečném znění.

Tato Strategie pro udržitelné a oběhové textilní výrobky si klade za cíl vytvořit soudržný rámec a vizi transformace textilního odvětví, podle něhož:

Do roku 2030 budou textilní výrobky uváděné na trh EU trvanlivé a recyklovatelné, vyráběné v co největší míře z recyklovaných vláken, bez nebezpečných látek a bez porušování sociálních práv a poškozování životního prostředí. Spotřebitelům se dostane velmi kvalitních textilních výrobků, rychlá móda vyjde z módy a k dispozici budou široké rentabilní služby nabízející opakované použití a opravy. V konkurenceschopném, odolném a inovativním textilním odvětví musí být výrobci odpovědní za své výrobky v celém hodnotovém řetězci, i tehdy, když se změní v odpad. Oběhový textilní ekosystém tak bude prosperovat, bude mít dostatečné kapacity k inovativní recyklaci vláken a spalování a skládkování textilií bude muset být sníženo na minimum.

2. Nový model pro Evropu: klíčové kroky pro udržitelné a oběhové textilní výrobky

2.1. Zavedení závazných požadavků na ekodesign

Prodloužení životnosti textilních výrobků je nejúčinnějším způsobem, jak výrazně snížit jejich dopad na klima a životní prostředí. Při dosahování tohoto cíle hraje klíčovou roli design výrobku. Nedostatky v kvalitě, jako je stálost barev, pevnost v roztržení nebo kvalita zipů a švů, patří mezi hlavní důvody, proč spotřebitelé textilní výrobky vyhazují.¹⁴ Zvýšená trvanlivost umožní spotřebitelům používat oblečení déle a zároveň podpoří oběhové obchodní modely, jako je opětovné použití, pronájem a opravy, služby zpětného odběru a maloobchod z druhé ruky, a to způsobem, který pro občany vytvoří příležitosti k úsporám nákladů.

Mezi další aspekty designu ovlivňující environmentální vlastnosti textilií patří jejich materiálové složení, včetně použitých vláken a jejich mísení, nebo přítomnost chemických látek vzbuzujících obavy, které brání recyklaci textilního odpadu, z něhož se na nové textilie celosvětově používá méně než 1 %¹⁵. V továrnách představuje 25–40 % veškerých použitých tkanin buď zbytkový materiál nebo odpad¹⁶. Přibližně 20 % odděleně sbíraných použitých textilních výrobků v Evropě je downcyklováno* pro použití jako průmyslové utěrky nebo pro jiné účely¹⁷, ale zbylý objem využití není.

I když je třeba dále rozvíjet technologie třídění a pokročilé recyklace, prvním krokem k řešení technických problémů je zlepšení designu produktů. Dochází například k častému mísení různých druhů vláken (např. polyester s bavlnou), což ztěžuje recyklaci kvůli nízké dostupnosti technologií pro třídění textilního odpadu dle vláken. Navíc elastan, často přidávaný do tkaniny za účelem zvýšení její funkčnosti, může téměř ve všech technologiích recyklace textilních vláken působit jako kontaminant, což má dopad na ekonomickou proveditelnost a ekologické náklady procesu recyklace. U termomechanické recyklace může mísení různých typů

¹⁴ ECOS (2021) Jak může ekodesign zajistit oběhovost textilních výrobků (ECOS (2021) How Ecodesign can make our textiles circular).

¹⁵ EMF (2017) Nová textilní ekonomika: redesign budoucnosti módy (EMF (2017) A New Textiles Economy: Redesigning fashion's future).

¹⁶ Návrhy pro cirkulární módu: začleňování upcyklace do konvenčních procesů výroby oděvů, módy a textilu. (Designing for circular fashion: integrating upcycling into conventional garment manufacturing processes, Fashion and Textiles).

¹⁷ JRC (Společné výzkumné centrum) (2021) Perspektivy oběhového hospodářství v textilním průmyslu v EU (JRC (2021) Circular economy perspectives in the EU Textile sector).

* **Downcycling** je recyklační postup, který zahrnuje rozbití položky na její dílčí prvky nebo materiály. Jakmile jsou základní prvky nebo materiály regenerovány, jsou, pokud možno znovu použity, ale obvykle jako produkt s nižší hodnotou. V ideálním případě jsou vyřazeny pouze prvky, které nelze znovu použít. Cílem downcyclingu je snížení odpadu a zlepšení efektivity využívání zdrojů.

polyesteru také nepříznivě ovlivnit zpracování textilního odpadu a kvalitu výstupu z recyklace¹⁸.

Dobrovolné systémy vyvinuté Komisí, jako jsou **kritéria ekoznačky EU pro textilní výrobky**¹⁹ a **kritéria zelených veřejných zakázek (GPP) EU pro textilní výrobky a služby**²⁰, již zahrnují požadavky související s environmentálními aspekty textilních výrobků. Zahrnují například podrobná kritéria pro kvalitní a trvanlivé výrobky, omezení nebezpečných chemikálií a také požadavky na ekologicky udržitelné získávání textilních vláken. Práce na snížení **ekologické stopy oděvních a obuvnických výrobků** se zástupci textilního průmyslu pokračují a měly by být dokončeny do roku 2024.

V návaznosti na tyto poznatky a na základě schválení spoluzákonodárci a specializovaného posouzení dopadů vypracuje Komise v souladu s **nařízením o ekodesignu udržitelných výrobků**²¹ **závazné požadavky na ekodesign konkrétních výrobků**, aby došlo ke zlepšení vlastností textilií z hlediska trvanlivosti, opětovné použitelnosti, opravitelnosti, recyklovatelnosti vláken a povinného obsahu recyklovaných vláken s cílem minimalizovat a sledovat přítomnost látek vzbuzujících obavy a snižovat nepříznivé dopady na klima a životní prostředí. Přitom bude zvláštní pozornost věnována hospodárnosti a přiměřenosti opatření, jakož i cenové dostupnosti textilií. V rámci požadavků a na základě posouzení dopadů za účelem vymezení jejich působnosti zavede Komise **závazná kritéria pro zelené veřejné zakázky**, jejichž rozsah bude stanoven po posouzení dopadů, a stejně tak i požadavky týkající se pobídek členských států v oblasti textilních výrobků.

Komise bude upřednostňovat výrobky s největším potenciálem i dopady z hlediska udržitelnosti životního prostředí. Podle počátečního posouzení Komise by sem měl patřit například osobní a bytový textil, koberce a matrace. Konečný seznam bude sestaven na základě konzultace o přijetí prvního pracovního programu v rámci nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků, která bude zahájena do konce roku 2022.

Přítomnost nebezpečných látek používaných v textilních výrobcích uváděných na trh EU, z nichž přibližně 60 je považováno za karcinogenní, mutagenní nebo toxické pro reprodukci, je zdrojem obav, kterým se Komise zabývá v rámci nařízení REACH²². Kromě toho bude Komise vytvořením **kritérií pro bezpečné a udržitelné chemické látky a materiály** podporovat průmysl, aby **co nejvíce nahrazoval a jinak minimalizoval látky vzbuzující obavy v textilních výrobcích** uváděných na trh EU, jak bylo oznámeno ve Strategii pro udržitelnost v oblasti chemických látek²³. To je v souladu s opatřeními na zvýšení ochrany pracovníků, kteří jsou v kontaktu s nebezpečnými látkami, jak jsou definovány ve strategickém rámci EU pro ochranu zdraví a bezpečnost při práci na období 2021–2027²⁴.

¹⁸ Evropská komise (2021) Studie o technické, regulační, ekonomické a environmentální účinnosti recyklace textilních vláken.

¹⁹ Rozhodnutí Komise 2014/350/EU ze dne 5. června 2014, kterým se stanoví ekologická kritéria pro udělování ekoznačky EU textilním výrobkům (Úř. věst. L 174, 13.6.2014, s. 45–83).

²⁰ Kritéria zelených veřejných zakázek (GPP) EU pro textilní výrobky a služby, SWD (2017) 231 v konečném znění.

²¹ KOM (2022) 142.

²² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 ze dne 18. prosince 2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek (REACH), o zřízení Evropské agentury pro chemické látky, o změně směrnice 1999/45/ES a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 793/93 a nařízení Komise (ES) č. 1488/94, jakož i směrnice Rady 76/769/EHS a směrnice Komise 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES.

²³ KOM (2020) 667 v konečném znění.

²⁴ KOM(2021) 323 v konečném znění.

Plnění cíle nulového znečištění při výrobě textilií vede také k revizi **směrnice o průmyslových emisích**²⁵ a probíhajícímu přezkumu **referenčního dokumentu (BREF) o nejlepších dostupných technikách (BAT) pro textilní průmysl**²⁶.

2.2 Zastavení likvidace neprodaných nebo vrácených textilních výrobků

Likvidace neprodaného nebo vráceného zboží, včetně oděvů, je plýtvání hodnotami a zdroji. Jako odrazující prvek od této praxe navrhuje Komise v rámci nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků zavést **povinnost transparentnosti, podle které by velké společnosti musely zveřejňovat počty výrobků, včetně textilních, které vyřadí a zlikvidují**, a jejich další zpracování z hlediska přípravy na opětovné použití, recyklace, spalování nebo skládkování. Na základě zmocnění podle navrhovaného nařízení a specializovaného posouzení dopadů zavede Komise rovněž **zákaz likvidace neprodaných výrobků**, případně i neprodaných nebo vrácených textilních produktů.

Digitální nástroje navíc mění způsob, jakým se po celém světě provádějí návrhy, výroba a údržba oděvů. Tyto nástroje představují pro maloobchodníky a spotřebitele nové způsoby komunikace a jsou schopny dynamičtější reakce na potřeby zákazníků. Ve spolupráci s průmyslem Komise posoudí, zejména v souvislosti s plánem Cesta transformace pro textilní ekosystém, jak by nové technologie, jako jsou digitální přesné technologie, mohly snížit vysoké procento vrácených oděvů zakoupených online, podpořily zakázkovou výrobu na přání, a tímto způsobem zlepšily efektivitu průmyslových procesů a snížily uhlíkovou stopu elektronického obchodu.

2.3 Boj proti znečištění mikroplasty

Znečištění mikroplasty je v přírodě, mořské prostředí nevyjímaje, široce rozšířené, a je zdrojem vážných a silících obav. Jedním z hlavních zdrojů nechtěného uvolňování mikroplastů jsou textilní výrobky ze syntetických vláken. Odhaduje se, že asi 60 % vláken používaných v oděvech je syntetických, převážně polyesterových²⁷, přičemž toto množství stále roste.

Vzhledem k tomu, že největší množství mikroplastů se uvolňuje během prvních 5 až 10 praní, má rychlá móda, která je spojena s rostoucím používáním syntetických vláken na bázi fosilních paliv, velký dopad na znečištění mikroplasty. Jen do odpadních vod se z praček ročně uvolní až 40 000 tun syntetických vláken²⁸.

Komise plánuje řešit různé fáze životního cyklu, při kterých se syntetická vlákna uvolňují do životního prostředí, souborem preventivních a redukčních opatření, zejména prostřednictvím **závažných požadavků na design**, které mají být zavedeny v rámci nařízení o ekodesignu pro udržitelné výrobky, jakož i v **rámci nadcházející iniciativy Komise zaměřené na nechtěné uvolňování mikroplastů do životního prostředí**, která má být představena v druhé polovině roku 2022. Opatření se kromě designu produktů zaměří na výrobní procesy, předpírku v průmyslových výrobních závodech, označování a propagaci inovativních materiálů. Mezi další

²⁵ <https://ec.europa.eu/environment/industry/stationary/ied/evaluation.htm>

²⁶ <https://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/textiles-industry>

²⁷ (EHP (2021) Plasty v textilních výrobcích: směrem k oběhovému hospodářství u textilních výrobků ze syntetických vláken) (EEA (2021) Plastic in textiles: towards a circular economy for synthetic textiles in Europe).

²⁸ (Eunomia (2018) Zkoumání možností snižování množství mikroplastů uvolňovaných do vodního prostředí z výrobků (ale nikoliv do nich záměrně přidávaných). (Eunomia (2018) Investigating options for reducing releases in the aquatic environment of microplastics emitted by (but not Intentionally added in) products).

možnosti patří filtry do praček, které mohou snížit objem uvolňovaný při praní až o 80 %²⁹, vývoj jemných detergentů, pokyny pro údržbu a praní, zpracování textilního odpadu po skončení životnosti a předpisy pro lepší čištění odpadních vod a splaškových kalů.

Komise zohlední probíhající práce na standardizaci a zavedení zkušebních metod pro měření mikroplastů uvolňovaných při praní syntetických textilií³⁰, jakož i technologické a technické možnosti průmyslu.

2.4 Zavádění požadavků na informace a digitální produktový pas

Jasně, strukturované a dostupné informace o vlastnostech výrobků týkajících se environmentální udržitelnosti usnadňují podnikům a spotřebitelům rozhodování a zlepšují komunikaci mezi jednotlivými subjekty v rámci hodnotových řetězců, včetně výrobců a recyklátorů, například o látkách vzbuzujících obavy, opravách či složení vláken. Tyto informace také zvyšují viditelnost a důvěryhodnost udržitelných firem a produktů. Proto v rámci opatření podle nového nařízení o ekodesignu pro udržitelné výrobky Komise zavede **digitální produktový pas pro textilní výrobky** na základě závazných požadavků na informace o oběhovosti a dalších klíčových environmentálních aspektech.

K zajištění souladu s tímto novým právním předpisem Komise rovněž přezkoumá **nařízení o označování textilií**³¹, podle kterého musí být textilní výrobky prodávané na trhu EU opatřeny štítkem, který jasně stanoví složení vláken a uvede veškeré netextilní části živočišného původu. V rámci tohoto přezkumu a na základě posouzení dopadů zavede Komise **povinnost zveřejňovat** další typy informací, jako jsou parametry udržitelnosti a oběhovosti, velikost produktů a případně země, kde výrobní procesy probíhají („*vyrobena v*“).

V souvislosti s výše uvedenými návrhy Komise rovněž zváží možnost zavedení **digitálního štítku**.

2.5. Ekologická tvrzení o skutečně udržitelných textiliích

Spotřebitele, kteří chtějí nakupovat udržitelnější produkty, často od nákupu odrazuje nespolehlivost tvrzení: z nedávno prováděného šetření týkajícího se tvrzení o udržitelnosti v textilním, oděvním a obuvnickém odvětví vyplývá, že 39 % tvrzení je potenciálně nepravdivých nebo klamavých³². Lidé tak mohou nakonec nakoupit výrobky, které jsou méně udržitelné, než si myslí, neboť uváděná tvrzení se týkají určitých vlastností textilních výrobků, které ve skutečnosti nemají významný přínos pro životní prostředí.

²⁹ I.E. Napper et al (2020) The efficiency of devices intended to reduce microfibre release during clothes washing a HK McIlwraith et al. (2019) Capturing microfibers – marketed technologies reduce microfiber emissions from washing machine.

³⁰ Evropská normalizační organizace pracuje na řadě norem (EN ISO 4484) týkajících se specifického uvolňování mikroplastů ze syntetických textilií.

³¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1007/2011 ze dne 27. září 2011 o názvech textilních vláken a souvisejícím označování materiálového složení textilních výrobků a o zrušení směrnice Rady 73/44/EHS a směrnice 96/ 73/ES a 2008/121/ES Evropského parlamentu a Rady. Text s významem pro EHP (Úř. věst. L 272, 18.10.2011, s. 1–64).

³² https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/sweeps_en

Iniciativa **Posílení postavení spotřebitelů pro ekologickou transformaci**³³, v rámci níž Komise navrhuje změnit směrnici o nekalých obchodních praktikách³⁴ a směrnici 2011/83/EU o právech spotřebitelů³⁵, povede k vytvoření nových požadavků, které jsou u textilních výrobků vysoce relevantní. Nová pravidla EU zajistí, aby byly spotřebitelům v místě prodeje poskytovány informace o **obchodní záruce trvanlivosti** a rovněž **informace týkající se oprav**, včetně skóre opravitelnosti, budou-li takové informace k dispozici. Obecná ekologická tvrzení, jako je „zelený“, „šetrný k životnímu prostředí“, „dobrý pro životní prostředí“, budou povolena pouze tehdy, budou-li podložena uznávanými vynikajícími výsledky v oblasti ochrany životního prostředí, zejména na základě ekoznačky EU, ekoznaček typu I nebo konkrétních právních předpisů EU vztahujících se na dané tvrzení. Dobrovolné značky udržitelnosti obsahující environmentální nebo sociální aspekty musí mít ověření třetí stranou nebo musí být zaváděny orgány veřejné moci. Kromě toho budou stanoveny podmínky pro uvádění ekologických tvrzení týkajících se budoucího vlivu na životní prostředí, jako je „*klimaticky neutrální do roku 2030*“, a podmínky pro srovnávání s jinými produkty.

Aby Komise tato ustanovení doplnila konkrétnějšími požadavky, pokračuje rovněž v přípravě minimálních kritérií pro všechny typy ekologických prohlášení v rámci iniciativy **Green Claims Initiative**, která má být představena v druhé polovině roku 2022. Použití metod ekologické stopy³⁶ se považuje za způsob, jak doložit a sdělit ekologická tvrzení a prokázat dodržení obecnějších předpisů o ochraně spotřebitele. V této souvislosti budou zohledněny probíhající práce na ekologické stopě oděvních a obuvnických výrobků.

Komise rovněž přezkoumá **kritéria ekoznačky EU pro textilní výrobky a obuv**, aby podpořila její přijetí mezi výrobci a nabídla spotřebitelům snadno rozpoznatelný a spolehlivý způsob, jak si vybrat textilní výrobky šetrné k životnímu prostředí.

Specifickým zdrojem rostoucích obav je **přesnost ekologických tvrzení o použití recyklovaných plastových polymerů v oděvech**, kde tyto polymery nepocházejí z recyklace vláken, ale zejména z vytríděných PET lahví. Kromě toho, že je zde riziko klamání spotřebitelů, není taková praxe v souladu s modelem oběhovosti pro PET lahve, které by měly být drženy v uzavřeném systému recyklace materiálů přicházejících do styku s potravinami a na které se vztahuje rozšířená odpovědnost výrobce, včetně poplatků, aby mohly být splněny cíle uvedené v předpisech EU o plastových výrobcích na jedno použití³⁷ a obalech³⁸. U těchto tvrzení je třeba řešit další náročné požadavky vzhledem k roli, kterou ve znečištění mikroplasty hrají syntetická vlákna. Aby bylo možné zajistit přesnost takových ekologických tvrzení, relevantnost informací poskytovaných podnikům i spotřebitelům a zároveň dále podpořit recyklaci plastových polymerů a příslušných trhů, bude Komise této otázce věnovat zvláštní pozornost v rámci nadcházejících iniciativ, jako je např. Green Claims Initiative, přezkum kritérií ekoznačky EU pro textilní výrobky a obuv a při přípravě závazných požadavků na ekodesign

³³ KOM (2022) 143.

³⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnice 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES Evropského parlamentu a Rady a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (směrnice o nekalých obchodních praktikách) (Úř. věst. L 149, 11.6.2005, s. 22–39).

³⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES (Úř. věst. L 304, 22.11.2011, s. 64).

³⁶ [Doporučení Komise \(EU\) 2021/2279 ze dne 15. prosince 2021 o používání metod stanovení environmentální stopy pro měření a sdělování vlivu výrobků a organizací na životní prostředí během životního cyklu.](#)

³⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/904 ze dne 5. června 2019 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí (Text s významem pro EHP), PE/11/2019/REV/1, (Úř. věst. L 155, 12.6.2019).

³⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/62/ES ze dne 20. prosince 1994 o obalech a obalových odpadech (Úř. věst. L 365, 31.12.1994, s. 10–23).

týkající se konkrétních výrobků. Komise rovněž vybízí podniky, aby při řešení tohoto důležitého problému při uzavírání cyklu textilních výrobků **kladly hlavní důraz na své aktivity v oblasti recyklace vláken** a raději uváděly tvrzení o již dosažených výsledcích.

2.6. Rozšířená odpovědnost výrobce a podpora opětovného použití a recyklace textilního odpadu

Ve snižování množství textilního odpadu i v přeměně tohoto dopadu na další hodnotu posílením přípravy na opětovné použití a recyklaci se skrývá významný potenciál. Každý rok se v EU odděleně sbírá až 2,1 milionu tun použitého oblečení a bytového textilu za účelem recyklace nebo prodeje na globálních trzích opětovného použití, což představuje přibližně 38 % textilních výrobků uvedených na trh EU. Předpokládá se, že zbývajících 62 % se vyhazuje do směšného odpadu³⁹.

Aby bylo možné od sebe **oddělit vznik textilního odpadu a růst odvětví**, musí výrobci nést odpovědnost za odpad produkovaný jejich výrobky. Požadavky na rozšířenou odpovědnost výrobce (EPR) se ukázaly jako účinné při zlepšování tříděného sběru odpadů a následného nakládání s nimi v souladu s hierarchií odpadů. EPR může stimulovat takový design výrobků, který podporuje oběhovost v průběhu celého životního cyklu materiálu a bere v úvahu konec životnosti výrobku. Několik členských států EU již uplatnilo požadavky rozšířené odpovědnosti výrobce u textilních výrobků, případně takový krok zvažují, vzhledem k povinnosti zavést do 1. ledna 2025 oddělený sběr textilního odpadu v souladu s právními předpisy EU o odpadech.

V této souvislosti Komise v rámci nadcházející revize rámcové směrnice o odpadech v roce 2023 **navrhne harmonizovaná pravidla EU o rozšířené odpovědnosti výrobce za textil s ekomodulací poplatků**. Hlavním cílem bude vytvoření ekonomiky sběru, třídění, opětovného použití, přípravy k opětovnému použití a recyklace, stejně jako pobídek pro výrobce a značky, s cílem zajistit soulad designu jejich produktů se zásadami oběhovosti. Za tímto účelem a na základě posouzení dopadů Komise navrhne, aby **značná část příspěvků do systémů EPR byla vynaložena na opatření k předcházení vzniku odpadů a přípravě k opětovnému použití**.

Komise rovněž zváží, zda bude požadovat, aby odděleně sbíraný textilní odpad z domácností i podobný odpad byl **připravován k opětovnému použití jako nezbytný první krok**, který podpoří přípravu k opětovnému použití, opětovné použití a opravy a sníží objemy u těch typů nakládání s odpady, které jsou v hierarchii odpadů na nižší úrovni.

Komise bude pozorně sledovat vývoj v oblasti vzniku textilního odpadu, jeho složení a nakládání s ním. Komise rovněž zahájila specializovanou studii s cílem navrhnout **závazné cíle pro přípravu k opětovnému použití a recyklaci textilního odpadu** jako součást revize právních předpisů EU o odpadech plánovanou na rok 2024.

3. Budování průmyslu zítřka: vytváření příznivých podmínek

3.1 Spuštění Cesty transformace pro budoucí textilní ekosystém

³⁹ JRC (2021) Perspektivy oběhového hospodářství v textilním odvětví v EU. (JRC (2021) Circular economy perspectives in the EU Textile sector.

Aktualizovaná Průmyslová strategie EU⁴⁰ zdůrazňuje potřebu dalšího urychlení ekologické a digitální transformace a zvýšení odolnosti průmyslových ekosystémů EU. Za tímto účelem Komise navrhuje společné vytvoření **cest transformace**. Jedná se o základní nástroje spolupráce pro transformaci průmyslových ekosystémů.

Společně s touto strategií zveřejní útvary Komise možnosti společného vytvoření **Cesty transformace pro textilní ekosystém**⁴¹.

Proces společné tvorby se zainteresovanými stranami bude zahájen ve druhém čtvrtletí roku 2022. Do konce roku 2022 by tento proces měl vyústit ve společnou vizi ekosystému a konkrétní závazky. Ty mohou zahrnovat závazky týkající se oběhovosti a oběhových obchodních modelů, opatření k posílení udržitelné konkurenceschopnosti, digitalizace a odolnosti a stanovení konkrétních investic potřebných pro dvojitou transformaci.

Po zavedení Cesty transformace bude možné rovněž sledovat pokrok při dosahování dvojitých transformací a překlenování rozdílů v investicích a inovacích. Tím se také posílí konkurenceschopnost textilního ekosystému. Tento nástroj pro spolupráci může sloužit jako diskuzní fórum při plánování akcí v rámci nařízení o ekodesignu pro udržitelné produkty, včetně digitálního produktového pasu.

3.2 Ukončení nadprodukce a nadměrné spotřeby oděvů: rychlá móda musí vyjít z módy

Závazné požadavky na design udržitelných a oběhových textilních výrobků, které budou zavedeny v rámci nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků, prodlouží životnost oděvů a spolu s novými pravidly o rozšířené odpovědnosti výrobce podle rámcové směrnice o odpadech se stanou odrazovým můstkem k **novému paradigmatu atraktivních alternativ k rychle se měnícím módním trendům**.

Společnosti by se měly stát hlasateli této změny paradigmatu. Těm, kteří své obchodní modely v posledních dvou desetiletích budovali na tom, že finanční prostředky je třeba vydělávat uváděním neustále rostoucího počtu módních řad a mikrokolekcí na trh ve stále kratších intervalech, se důrazně doporučuje osvojit si principy oběhovosti a oběhové obchodní modely, snížit počet kolekcí za rok, převzít odpovědnost a usilovat o minimalizaci vlastní uhlíkové a ekologické stopy.

Změnit nákupní zvyky spotřebitelů bude obtížné, pokud společnosti nezavedou **nové oběhové obchodní modely**, jako například modely produktů jako služby, služby zpětného odběru, sběr z druhé ruky a nabízení možnosti oprav. Ačkoli tyto nové modely stále představují specializovaný segment trhu, bylo prokázáno, že prodlužují životnost textilních výrobků a jsou nákladově efektivní a finančně dostupnou alternativou rychlé módy⁴². Vzhledem k tomu, že rychlá móda je spojena s rostoucím používáním syntetických vláken na bázi fosilních paliv, přechod k udržitelnějším obchodním modelům sníží závislost výrobců oděvů na fosilních palivech i jejich dopady na změnu klimatu a znečištění mikroplasty.

Jak bylo uvedeno výše, Komise bude v rámci **Cesty transformace společně se zainteresovanými stranami napomáhat rozšiřování výrobních procesů účinně**

⁴⁰ KOM (2021) 350 v konečném znění.

⁴¹ Textilní ekosystém se vztahuje na textilní, oděvní, kožedělný a obuvnický průmysl v souladu s definicí uvedenou ve Výroční zprávě o jednotném trhu z roku 2021.

⁴² (EHS (2021) Obchodní modely v cirkulární ekonomice). (EEA (2021) Business Models in a Circular Economy).

využívajících zdroje, opětovného použití, oprav a dalších nových oběhových obchodních modelů v textilním odvětví.

Posílení činnosti **sociálních podniků působících v odvětví opětovného použití** je zvláště důležité, neboť tyto podniky mají značný potenciál vytvářet lokální, ekologické a inkluzivní podniky a pracovní místa v EU⁴³. Sociální podnik vytvoří v průměru 20-35 pracovních míst na 1000 tun textilu sebraného za účelem opětovného použití⁴⁴. Odvětví však musí zdolat řadu výzev, aby bylo konkurenceschopné a stalo se hlavním hráčem v textilním odvětví. Aby bylo možné sektor opětovného použití podporovat při rozšiřování, budování kapacit a dalším osvojování si zásad oběhovosti, je zapotřebí řady opatření. Cesta transformace směrem ke sbližování a sociální ekonomice (Transition Pathway on the Proximity and Social Economy) nabízí příležitost k jejich projednání se zúčastněnými stranami. Kromě toho v rámci nedávno přijatého akčního plánu EU pro sociální ekonomiku⁴⁵ přijme Komise **pokyny k podpoře zavádění oběhového hospodářství a partnerství pro oběhové hospodářství mezi sociálními podniky a dalšími aktéry**, včetně běžných podniků, které budou zejména obsahovat příležitosti, jež opětovné použití a opravy nabízejí.

Důležitou roli hrají také členské státy. Kromě **opatření na podporu odvětví opětovného použití a oprav, včetně opatření v rámci sociální ekonomiky**, mohou být zvláště účelným nástrojem daňová opatření v souladu s pravidly státní podpory a WTO. Komise vyzývá členské státy, aby přijaly **příznivá daňová opatření pro odvětví opětovného použití a oprav**. Komise vypracuje **pokyny k podpoře oběhových obchodních modelů** prostřednictvím investic, financování a dalších pobídek, které budou představovat příležitosti k zajištění důležitosti oběhovosti a pracovních míst v textilním ekosystému.

Za účelem urychlení změn vzorců spotřeby a výroby bude Komise tuto transformaci podporovat pod heslem **#ReFashionNow**, přičemž hlavní důraz bude klást na kvalitu, odolnost, delší používání, opravy a opětovné použití. V rámci Evropské platformy zainteresovaných stran pro oběhové hospodářství zmobilizuje návrháře, výrobce, maloobchodníky, zadavatele reklam a občany k novému vymezení módy. Další iniciativy EU budou také sloužit jako odrazový můstek pro konkrétní akce **#ReFashionNow**, zejména evropský Bauhaus, **Závazek udržitelné spotřeby**⁴⁶ a také Evropský rok mládeže.

3.3 Zajištění spravedlivé hospodářské soutěže a dodržování předpisů na dobře fungujícím vnitřním trhu

Právní předpisy EU v oblasti dozoru nad trhem obsahují pravidla zajišťující, že příslušné vnitrostátní orgány mohou uplatňovat právní předpisy EU pro výrobky uváděné na trh v rámci EU bez ohledu na jejich původ. Výzvy v podobě globálního trhu a stále složitějších dodavatelských řetězců, stejně jako nárůst počtu výrobků prodávaných online v rámci EU, vyžadují přísnější donucovací opatření pro zajištění bezpečnosti spotřebitelů a dobře fungujícího vnitřního trhu.

⁴³ OECD/Evropská komise (2022) Stručný přehled zásad, jak co nejlépe využít přínos sociální ekonomiky k oběhovému hospodářství. (OECD/European Commission (2022) Policy brief on making the most of the social economy's contribution to the circular economy ()).

⁴⁴ RREUSE (2021) Vytváření pracovních míst v odvětví opětovného použití: přehledy dat ze sociálních podniků. (RREUSE (2021) Job creation in the re-use sector: data insights from social enterprises).

⁴⁵ KOM (2021) 778 v konečném znění.

⁴⁶ https://ec.europa.eu/info/policies/consumers/consumer-protection-policy/sustainable-consumption-pledge_en

Za tímto účelem je nutné umožnit strukturovanou **koordinaci a spolupráci** mezi vnitrostátními orgány vymáhání práva a zefektivnit **postupy dozoru nad trhem**. Nově vytvořená síť EU o souladu výrobků s předpisy (EU Product Compliance Network)⁴⁷ bude koordinovat a prosazovat postupy přeshraničního dozoru nad trhem v EU v prioritních oblastech navržených příslušnými orgány, a zajistí meziodvětvovou koordinaci mezi různými skupinami pro správní spolupráci (AdCo), například AdCo pro chemické a textilní značení. Komise poskytne podporu prostřednictvím společných iniciativ a projektů⁴⁸ s cílem posílit spolupráci mezi všemi příslušnými aktéry, zejména celními orgány a orgány dozoru nad trhem, průmyslem a zkušebními laboratořemi v textilním ekosystému, přičemž bude budovat kapacity v rámci Programu jednotného trhu, zajišťovat používání digitálních nástrojů pro dozor nad trhem a stanovovat jednotné podmínky a četnost kontrol pro vybrané produkty.

Pro boj proti porušování práv duševního vlastnictví vytvoří Komise do roku 2023 **soubor nástrojů EU proti padělání**, který stanoví zásady pro společný postup, spolupráci a sdílení informací online i off-line mezi držiteli práv, zprostředkovateli a orgány vymáhání práva, jako jsou celní orgány, policie a orgány dozoru nad trhem.

3.4. Podpora výzkumu, inovací a investic

Zajištění úspěšnosti a odolnosti ekologické a digitální transformace v rámci globálních hodnotových řetězců závisí na schopnosti vlastního přetvoření textilního ekosystému. Posílení výzkumu a inovací a podpora investic v tomto odvětví jsou zásadní pro využití jeho potenciálu k zajištění udržitelného růstu a lokálních pracovních míst a musí být prioritou na evropské, vnitrostátní i regionální úrovni.

Nový evropský Bauhaus přeměňuje Zelenou dohodu pro Evropu na hmatatelné aktivity podporující udržitelný životní styl, včetně módy. V rámci tohoto programu a pod heslem **#ReFashionNow** bude Komise podporovat projekty, které zvýší udržitelnost módy a zároveň budou splňovat požadavky na estetičnost a inkluzivitu.

Komise rovněž pracuje na **společném plánu oběhovosti průmyslových technologií**, jehož cílem je zefektivnit průmyslový výzkum a inovace, včetně recyklace textilu. To podpořila i nedávno zveřejněná studie⁴⁹ o účinnosti současných možností recyklace textilního odpadu, která zdůrazňuje potřebu dalších inovací k jejich posílení.

Partnerství veřejného a soukromého sektoru budou určovat budoucí výzkumné iniciativy a zajistí vedení a neustálé zlepšování ekosystému. Například partnerství Made in Europe⁵⁰ bude prosazovat digitálně podporovanou, konkurenceschopnou, ekologickou, sociálně udržitelnou a odolnou výrobu a používání textilií. Podpora se také zaměřuje na snižování závislosti průmyslu na fosilních palivech pomocí **biologických inovací v textilním odvětví** prostřednictvím Společného podniku pro evropské oběhové biohospodářství (Circular Bio-based Europe Joint Undertaking)⁵¹, jehož cílem je mimo jiné podpořit vývoj nových typů textilních vláken. Evropské partnerství Process4Planet si klade za cíl prosazovat **oběhovost a rozsáhlou**

⁴⁷ Zřízena podle nařízení (EU) č. 2019/1020 Evropského parlamentu a Rady ze dne 20. června 2019 o dozoru nad trhem a souladu výrobků s předpisy a o změně směrnice 2004/42/ES a nařízení (ES) č. 765/2008 a (EU) č. 305/2011, PE/ 45/2019/REV/1 (Úř. věst. L 169, 25.6.2019, s. 1–44).

⁴⁸ [REACH4TEXTILES](#)

⁴⁹ Evropská komise (2021) Studie o technické, regulační, ekonomické a environmentální účinnosti recyklace textilních vláken.

⁵⁰ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/research_and_innovation/funding/documents/ec_rtd_he-partnership-made-in-europe.pdf

⁵¹ <https://www.bbi.europa.eu/about/circular-bio-based-europe-joint-undertaking-cbe-ju>

dekarbonizaci evropského zpracovatelského průmyslu, včetně textilního průmyslu, rozvojem a zaváděním potřebných inovací prostřednictvím iniciativ, jako jsou Hubs for Circularity (H4C). Kromě pokračujícího financování ze stávajících programů, jako je Evropský inovační a technologický institut (EIT), budou v rámci programu Horizontu Evropa vypsány konkrétní výzvy k dalšímu vývoji technologií a procesů pro rozšíření oprav, zlepšení sběru a třídění a zvýšení kapacit textilní recyklace v rámci průmyslu EU⁵² a k posílení recyklace vláken a zavedení určitého obsahu recyklovaných vláken. Klíčové budou také sociální inovace, zejména pro podporu podniků zaměřených na opětovné použití.

Komise bude spolufinancovat projekty v oblasti technologických inovací pro obchodní modely oběhové módy v rámci programu LIFE⁵³ a podporovat **zavádění partnerství v rámci sociální a oběhové ekonomiky**. Textilní ekosystém může také těžit z příležitostí, které poskytuje **Evropský fond pro regionální rozvoj**, který podporuje transformaci v regionech a zpřístupňuje finanční prostředky pro výzkum a inovace, digitalizaci, konkurenceschopnost malých a středních podniků, rozvoj dovedností, digitální konektivitu, design oběhových produktů a výrobní procesy.

Komise podpoří společnosti z textilního ekosystému, aby se zapojily do iniciativ zaměřených na rozvoj **Evropského datového prostoru pro Zelenou dohodu a Vrobního datového prostoru**, aby bylo možné snáze sdílet a znovu používat data mezi společnostmi. Širší podporu digitálním inovacím poskytuje **Síť evropských center digitálních inovací**, která připraví digitální infrastrukturu potřebnou k testování nových digitálních technologií a pomůže pracovní síle v odvětví lépe porozumět příležitostem digitalizace a aktualizovat své technologické znalosti.

Členské státy mají rovněž klíčovou úlohu při poskytování podpory výzkumu, inovacím a investicím, včetně využívání půjček a grantů z **Nástroje pro oživení a odolnost (RRF)**. Například Portugalsko již naznačilo své plány na podporu investic zaměřených na modernizaci a rozvoj národního oběhového bioprůmyslu s cílem zvýšit začlenění biologických materiálů do textilií. Francie plánuje rozvoj inovací v různých oblastech, včetně recyklace a opětovného začlenění recyklovaných materiálů, přičemž mezi pět prioritních materiálů jsou zařazeny textilie. Itálie zvažuje zřízení recyklačních středisek (Recycling Hubs) pro sběr, třídění a zpracování textilního odpadu. Kromě toho může ekosystému poskytnout podporu řada prvků uvedených v národních plánech v souvislosti s inovací a digitalizací, jako jsou nákupy digitálního vybavení.

Zásadní důležitost má mobilizace soukromých investic do udržitelných textilií. Na základě práce odborníků z Platformy pro udržitelné financování zvažuje Komise přijetí souboru hodnotících kritérií (technical screening criteria), která mimo jiné určí, co představuje **významný přínos pro oběhové hospodářství při výrobě oděvů podle nařízení o taxonomii pro udržitelné investice**, spolu s kritérii týkajícími se znečištění z konečné úpravy textilií.

3.5 Rozvoj dovedností potřebných pro ekologickou a digitální transformaci

Textilní ekosystém vyžaduje vysoce kvalifikovanou pracovní sílu, aby se uvolnil potenciál pracovních příležitostí, který přináší digitální a ekologická transformace, neboť pouze 13 % pracovní síly má vysokou kvalifikaci⁵⁴. Odvětví se snaží přilákat kvalifikované mladé talenty a

⁵² Včetně podpory možného legislativního cíle pro recyklaci a opětovné použití textilu.

⁵³ https://inea.ec.europa.eu/life_en

⁵⁴ Eurostat (2019) Labour Force Survey (Eurostat (2019) Průzkum pracovních sil.

malé a střední podniky v textilním ekosystému jsou brzděny nedostatkem kvalifikovaných zaměstnanců. 55 % evropských společností uvedlo potíže s obsazováním volných míst v oblasti ICT⁵⁵ a 40 % firem má nedostatečnou ekologickou kvalifikaci⁵⁶. Zvláště důležité jsou oblasti jako **ekodesign, vývoj vláken, inovativní textilní výroba, opravy a opětovné použití**. Odborné vzdělávání a příprava, počáteční i průběžná, včetně učňovského vzdělávání, jsou zásadní pro vybavení lidí potřebnými dovednostmi.

V rámci **Paktu EU pro dovednosti**⁵⁷ Komise podpořila vytvoření rozsáhlého partnerství v oblasti dovedností pro textilní ekosystém za účelem podpory zvyšování kvalifikace, rekvalifikace a získávání a přenosu ekologických a digitálních dovedností, včetně znalostí o hodnocení životního cyklu a hodnocení hodnotového řetězce. V souladu s Novou agendou dovedností pro Evropu⁵⁸, Digitálním kompasem 2030⁵⁹ a cíli summitu v Portu⁶⁰ se Pakt pro dovednosti pro textilní ekosystém, zahájený dne 16. prosince 2021, zavazuje ke konkrétním klíčovým ukazatelům výkonnosti s cílem vytvářet lokální partnerství mezi průmyslem, veřejnými orgány a poskytovateli vzdělávání. Mezi dohodnutá opatření patří zvýšení diverzifikace ve vedení společností každý rok až o 5 %, zejména přístupu žen na vyšší pozice; podpora 10 000 malých a středních podniků v jejich úsilí o digitalizaci; zvýšení nabídky učňovských oborů v odvětví o 20 %⁶¹; a další závazky týkající se zvyšování kvalifikace a rekvalifikace pracovní síly v nadcházejících letech.

4. Globální propojení udržitelných hodnotových řetězců textilií

EU bude usilovat o celosvětový pokrok směrem k udržitelnějším a oběhovějším textilním výrobkům na **mezinárodních fórech** (G7, G20), v rámci Globální aliance pro oběhové hospodářství a účinné využívání zdrojů (GACERE) a Shromáždění OSN pro životní prostředí. Komise se s dalšími partnery zapojí na celosvětové, regionální a bilaterální úrovni, aby prosazovala spolupráci a iniciativy na podporu udržitelných textilních hodnotových řetězců a udržitelné módy. Praktickým příkladem takového zapojení je projekt UNEP nazvaný InTex⁶² financovaný EU ke stimulaci inovativních obchodních postupů a ekonomických modelů v textilním hodnotovém řetězci.

4.1. Náležitá péče pro environmentální a sociální spravedlnost

Většina hotových kusů oděvů a bytového textilu použitého v Evropě se dováží ze třetích zemí. V roce 2019 byla EU jedním z **největších světových dovozců oděvů** s celkovou úhrnnou hodnotou 80 miliard eur⁶³. Podpora **ekologičtějších a spravedlivějších hodnotových řetězců** napříč hranicemi a kontinenty zajistí, že textilní výrobky používané v EU i mimo ni budou celosvětově vyráběny s ohledem na sociální a environmentální aspekty.

Sdělení o **důstojné práci na celém světě pro globální spravedlivou transformaci a udržitelné oživení**⁶⁴ označuje textilní průmysl za klíčové odvětví, kde budou prosazovány

⁵⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=ICT_specialists_-_statistics_on_hard-to-fill_vacancies_in_enterprises

⁵⁶ <https://euratex.eu/news/which-skills-companies-need-from-their-workforce/>

⁵⁷ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1517&langId=en>

⁵⁸ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1223&langId=en>

⁵⁹ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_en

⁶⁰ <https://www.2021portugal.eu/en/porto-social-summit/>

⁶¹ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1534&langId=en>

⁶² <https://www.unep.org/intex>

⁶³ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/edn-20200424-1>

⁶⁴ KOM (2022) 66 v konečném znění.

důstojné pracovní podmínky prostřednictvím aktivit v rámci bilaterálních vztahů a mnohostranných fór. V této souvislosti má textilní průmysl potenciál prosazovat rovnost žen a mužů, neboť se odhaduje, že 75 % pracujících v oděvním průmyslu celosvětově jsou ženy⁶⁵. Kromě toho v rámci **Programu lepší práce**⁶⁶ Komise podporuje partnery z řad třetích zemí při zlepšování pracovních podmínek a posilování souladu s mezinárodními pracovními normami.

V souvislosti s textilními hodnotovými řetězci byla v rámci pokynů OECD pro náležitou péči v oděvním a obuvnickém průmyslu identifikována řada společných rizik závažného porušování lidských a pracovních práv, včetně dětské práce, diskriminace, nucené práce, bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a nespravedlivé mzdy⁶⁷. V návrhu **směrnice o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti**⁶⁸ se pro velké společnosti zavádí povinnost horizontální náležité péče, aby bylo možné identifikovat, předcházet, zmírňovat, ukončit a zohledňovat skutečné a potenciální nepříznivé dopady na lidská práva, včetně pracovních práv, a na životní prostředí ve vlastních provozech daných podniků a napříč jejich globálními hodnotovými řetězci. Do její působnosti spadají také společnosti se střední kapitalizací (midcaps) (velké společnosti s více než 250 zaměstnanci a obratem přes 40 milionů eur), které působí ve vlivných odvětvích, včetně textilního. Společnosti ze třetích zemí zapojené do textilních hodnotových řetězců evropských odběratelů nebo velkých odběratelů působících v EU, které generují významný obrát v EU, budou muset také tyto povinnosti splnit. Strategie EU v oblasti práv dítěte⁶⁹ dále zdůrazňuje „nulovou toleranci vůči dětské práci“ a vyzývá členské státy EU, aby ze svých dodavatelských řetězců dětskou práci odstranily. Komise rovněž připravuje novou legislativní iniciativu, která účinně **zakáže uvádění výrobků vyrobených s použitím nucené práce, včetně nucené dětské práce, na trh EU**.

Kromě toho pokračující vývoj a provádění mezinárodního rámce pro transparentnost a sledovatelnost udržitelných hodnotových řetězců v oděvnictví a obuvnictví⁷⁰ usnadní efektivnější řízení hodnotových řetězců, identifikuje a bude řešit porušování pracovních a lidských práv a dopady na životní prostředí.

4.2. Řešení problémů spojených s vývozem textilního odpadu

Vývoz textilního odpadu mimo EU se neustále zvyšuje a v roce 2020⁷¹ dosáhl 1,4 milionu tun. Podle nedávného návrhu Komise na nová **pravidla EU o přepravě odpadů**⁷² by byl vývoz textilního odpadu do zemí mimo OECD povolen pouze za podmínky, že tyto země oznámí Komisi svou ochotu dovážet konkrétní druhy odpadu a prokáží svou schopnost s ním nakládat udržitelným způsobem.

Aby se předešlo tomu, že odpadní toky budou při vývozu z EU nepravdivě označeny jako použité zboží a vyhnou se tak odpadovému režimu, zváží Komise na základě zmocnění předpokládaného v návrhu, vypracování **zvláštních kritérií na úrovni EU pro rozlišování**

⁶⁵ Udržitelné hodnotové řetězce v oděvním odvětví díky opatřením EU pro rozvoj) (SWD (2017) Sustainable garment value chains through EU development action (SWD (2017).

⁶⁶ <https://betterwork.org/about-us/the-programme/>

⁶⁷ Pokyny OECD pro náležitou péči v odpovědných dodavatelských řetězcích v oděvním a obuvnickém odvětví (OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains in the Garment and Footwear Sector).

⁶⁸ KOM(2022) 71 v konečném znění.

⁶⁹ KOM (2021) 142 v konečném znění

⁷⁰ <http://www.unece.org/net4all.ch/fr/tradewelcome/traceability-for-sustainable-garment-and-footwear.html>

⁷¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/fr/web/products-eurostat-news/-/ddn-20210420-1>

⁷² KOM (2021) 709 v konečném znění.

mezi odpadem a některými použitými textilními výrobky. V rámci programu LIFE byla vyhlášena⁷³ výzva ke zlepšení sledovatelnosti vývozu použitého textilu a textilního odpadu.

Komise bude rovněž pracovat na zvýšení transparentnosti a udržitelnosti celosvětového obchodu s textilním odpadem a použitým textilem. Na bilaterální úrovni bude EU posilovat spolupráci v otázkách společného zájmu souvisejících s přepravou textilního odpadu, a to prostřednictvím dialogu o životním prostředí se třetími zeměmi a regiony, jakož i v rámci článků obchodních smluv o udržitelném rozvoji uzavřených na bilaterální úrovni v EU, i případně mezi jednotlivými regiony, v souladu s celkovými cíli EU zvýšit rozměr udržitelnosti její obchodní politiky.

5. Závěr

Usilovat o větší udržitelnost textilního ekosystému vyžaduje rozsáhlé změny v současném převládajícím lineárním způsobu navrhování, výroby, používání a vyřazování textilních výrobků, a zároveň snížení jeho dopadů na změnu klimatu, neudržitelné využívání zdrojů a znečištění životního prostředí a zastavení porušování lidských práv v textilních hodnotových řetězcích.

Transformace na udržitelný a oběhový textilní průmysl společně se silnou agendou digitalizace a sociální spravedlnosti může tomuto odvětví pomoci zotavit se z krize COVIDU-19, zvýšit jeho odolnost do budoucna, posílit jeho konkurenceschopnost a pozitivně přispět k řešení klimatické krize a biologické rozmanitosti a sociální nespravedlnosti.

Komise apeluje na orgány a instituce EU, aby tuto strategii podpořily, a vyzývá členské státy, celý hodnotový řetězec a mezinárodní partnery, aby se zavázali k rozhodným a konkrétním krokům pro její provádění.

⁷³ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/life-2021-prep-environment>